

Osnovna šola Cankova
Cankova 27, 9261 Cankova

Odnos učencev do sošolcev s posebnimi potrebami

Raziskovalna naloga s področja pedagogike

Mentorica:

Laura Železen, mag. prof. ped.

Avtorica:

Anja Madjar

Cankova, 2021

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sem predstavila odnos učencev do sošolcev, ki imajo posebne potrebe. V teoretičnem delu sem razdelila skupino posebnih potreb na podskupine in vsako posebej tudi na kratko opisala. V naslednjem poglavju sem razložila, kaj je to dodatna strokovna pomoč in komu ta pripada. Predstavila sem tudi individualiziran program ter izvajalce dodatne strokovne pomoči. Za konec teoretičnega dela sem predstavila še glavne prilagoditve otrok s posebnimi potrebami.

V empiričnem delu sem raziskovala, kakšen odnos imajo učenci do sošolcev s posebnimi potrebami. Zanimalo me je, kaj vključuje dokumentacija otrok s posebnimi potrebami in kdo jo vodi. Izvedeti sem želela tudi, ali učenci sploh vedo, kaj so to posebne potrebe in kako jih sprejemajo na splošno. Zanimalo me je, ali so učenci osveščeni o prilagoditvah, ki jih imajo učenci s posebnimi potrebami. Zanimalo me je tudi, ali prisotnost sošolca s posebnimi potrebami v oddelku moti. Izvedeti sem želela, ali se učencem zdi pozitivno/negativno imeti sošolca s posebnimi potrebami.

Ključne besede: otroci s posebnimi potrebami, sprejemanje, sošolci, dodatna strokovna pomoč

Kazalo vsebine

1	UVOD	5
1.1	Namen in cilji raziskovalne naloge	5
1.2	Metodologija dela	6
1.3	Raziskovalna vprašanja in hipoteze.....	6
2	TEORETIČNI DEL	8
2.1	OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI (OPP).....	8
2.1.1	Definicija in skupine OPP	8
2.2	PROGRAMI IZOBRAŽEVANJA, NAMENJENI OTROKOM S POSEBNIMI POTREBAMI	12
2.3	DODATNA STROKOVNA POMOČ (DSP)	12
2.3.1	Kaj je DSP?	12
2.3.2	Individualiziran program (IP)	13
2.3.3	Izvajalci DSP	14
2.3.4	Prilagoditve za izvajanje programov s prilagojenim izvajanjem in DSP.....	14
3	RAZISKOVALNI DEL	17
3.1	Vzorec in metodologija.....	17
3.2	Rezultati anketnega vprašalnika.....	17
3.2.1	Spol	17
3.2.2	Razred	18
3.2.3	Starost	18
3.2.4	Skupine otrok s posebnimi potrebami	19
3.2.5	Sošolec s posebnimi potrebami.....	20
3.2.6	Seznanjenost z motnjo sošolca.....	20
3.2.7	Seznanitelj z motnjo sošolca	21
3.2.8	Drugačen odnos do sošolca s posebnimi potrebami.....	22
3.2.9	Osebe s posebnimi potrebami v okolici	22
3.2.10	Primer z učnimi težavami pri matematiki in fiziki	23
3.2.11	Primer ustnega ocenjevanja pri geografiji.....	23
3.2.12	Primer pisnega ocenjevanja pri zgodovini.....	24
3.2.13	Zavidanje učne pomoči.....	25
3.2.14	Privilegiji zaradi individualiziranih programov sošolcev s posebnimi potrebami.....	25
3.2.15	Primer zabave za rojstni dan	26
3.2.16	Sošolci s posebnimi potrebami.....	27
3.2.17	Positivne in negativne strani ob prisotnosti sošolca s posebnimi potrebami	28
3.2.18	Osveščенost o težavah in prilagoditvah učencev s posebnimi potrebami.....	29

3.2.19 Ocena odnosa do oseb s posebnimi potrebami	30
3.3 Razprava in sklepi	30
ZAKLJUČEK	33
PRILOGE	34

Kazalo grafov

Graf 1: Spol	17
Graf 2: Razred	18
Graf 3: Starost	18
Graf 4: Skupine otrok s posebnimi potrebami	19
Graf 5: Sošolec s posebnimi potrebami.....	20
Graf 6: Seznanjenost z motnjo sošolca.....	21
Graf 7: Seznanitelj z motnjo sošolca	21
Graf 8: Drugačen odnos do sošolca s posebnimi potrebami.....	22
Graf 9: Osebe s posebnimi potrebami v okolici	22
Graf 10: Primer z učnimi težavami pri MAT in FIZ.....	23
Graf 11: Primer ustnega ocenjevanja pri geografiji.....	24
Graf 12: Primer pisnega ocenjevanja pri zgodovini.....	24
Graf 13: Zavidanje učne pomoči.....	25
Graf 14: Privilegiji zaradi individualiziranih programov	26
Graf 15: Primer zabave za rojstni dan	27
Graf 16: Osveščenost o težavah in prilagoditvah učencev s posebnimi potrebami.....	29
Graf 17: Ocena odnosa do oseb s posebnimi potrebami	30

Kazalo tabel

Tabela 1: Spol	17
Tabela 2: Razred	18
Tabela 3: Starost.....	18
Tabela 4: Skupine otrok s posebnimi potrebami.....	19
Tabela 5: Sošolec s posebnimi potrebami.....	20
Tabela 6: Seznanjenost z motnjo sošolca	20
Tabela 7: Seznanitelj z motnjo sošolca.....	21
Tabela 8: Drugačen odnos do sošolca s posebnimi potrebami	22
Tabela 9: Osebe s posebnimi potrebami v okolici.....	22
Tabela 10: Primer z učnimi težavami pri MAT in FIZ	23
Tabela 11: Primer ustnega ocenjevanja pri geografiji.....	23
Tabela 12: Primer pisnega ocenjevanja pri zgodovini	24
Tabela 13: Zavidanje učne pomoči	25
Tabela 14: Privilegiji zaradi individualiziranih programov.....	25
Tabela 15: Primer zabave za rojstni dan	26
Tabela 16: Sošolci s posebnimi potrebami.....	27
Tabela 17: Prisotnost sošolca s posebnimi potrebami.....	28
Tabela 18: Osveščenost o težavah in prilagoditvah učencev s posebnimi potrebami.....	29
Tabela 19: Ocena odnosa do oseb s posebnimi potrebami	30

1 UVOD

Ker imam sama sošolca s posebnimi potrebami in ker jih je na naši šoli kar nekaj, se mi je zdelo zanimivo raziskati, kaj vedo moji sovrstniki po Sloveniji o otrocih s posebnimi potrebami.

Najprej bom raziskala kdo sploh so otroci s posebnimi potrebami in kakšna je definicija otroka s posebnimi potrebami. Zanima me tudi katere so skupine otrok s posebnimi potrebami in kako se delijo, kateri so programi izobraževanja, namenjeni otrokom s posebnimi potrebami in kaj ponujajo, kdo izvaja vse programe in kakšne so prilagoditve za izvajanje programov.

Zanima me , kaj o otrocih s posebnimi potrebami vedo učenci, kako jih sprejemajo, ali sami mislijo, da so dovolj poučeni in ozaveščeni o tej temi, in ali jih njihova prisotnost moti. Zanima me ali se jim zdi, da se o tem premalo pogovarjamo v šoli in ali vedo kakšne prilagoditve v šoli imajo otroci s posebnimi potrebami, pa tudi ali bi jim priskočili na pomoč ob učnih težavah. Zanima me če imajo učenci kakršne koli predsodke o njih in se jim zdi, da imajo zaradi vseh prilagoditev privilegije.

Izvedeti hočem tudi, kako poteka organizacija pouka in dodatne pomoči, kdo organizira vse skupaj, kakšne so priprave, kakšna pomoč je otrokom s posebnimi potrebami ponujena in katero dokumentacijo potrebujejo za to.

Izvedla bom anketo, ki jo bodo reševali učenci po Sloveniji. Z njeno pomočjo si bom odgovorila na vsa vprašanja in hipoteze. Izvedela bom kakšen pogled imajo učenci na otroke s posebnimi potrebami, ali jih sprejemajo. Pričakujem, da učenci ne bodo vedeli kdo so otroci s posebnimi potrebami oziroma bodo prepoznali samo njim najbolj znane (invalidi, slepi in slabovidni, gluhi in naglušni). Vseeno pa pričakujem, da otroke s posebnimi potrebami sprejemajo in o njih nimajo predsodkov in pomislekov ter so jim pripravljene pomagati.

1.1 Namen in cilji raziskovalne naloge

Osnovno vprašanje, ki sem si ga postavila v raziskovalni nalogi je bilo, ali sošolci sprejemajo učence s posebnimi potrebami in v kolikšni meri. Zanimalo me je, kakšen je njihov odnos do posebnih potreb na splošno ter ali jim želijo pomagati, ko ti potrebujejo pomoč. S pomočjo konkretnih primerov v anketnem vprašalniku sem želela izvedeti, kako bi odreagirali v realni situaciji, v katero so vključeni učenci s posebnimi potrebami. Zanimalo me je, kdo vodi

dokumentacijo o otrocih s posebnimi potrebami v šoli in ali imajo učenci s posebnimi potrebami kakšen poseben program, po katerem se šolajo.

Cilji raziskovalne naloge so:

- seznaniti se s skupinami otrok s posebnimi potrebami
- raziskati, kako poteka izobraževanje učencev s posebnimi potrebami v osnovni šoli
- ugotoviti, kakšen je odnos učencev predmetne stopnje do učencev s posebnimi potrebami
- raziskati, kolikšen delež učencev pozna osebo s posebnimi potrebami
- ugotoviti, ali so učenci s posebnimi potrebami privilegirani s strani učiteljev
- raziskati, ali prisotnost učenca s posebnimi potrebami moti dinamiko v razredu

1.2 Metodologija dela

Preden sem začela z raziskovalnim delom svoje naloge, sem najprej nekaj časa posvetila zbiranju in pregledu strokovne literature in spletnih člankov na tematiko otrok s posebnimi potrebami. Vire in literaturo sem poiskala s pomočjo spletne strani Dlib in v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota. Ob iskanju literature sem ugotovila, da je tematika otrok s posebnimi potrebami že dobro raziskana, kljub temu pa ob pogovoru s sošolci ugotovila, da se o njej še vedno premalo govori.

Po prebranih strokovnih člankih in seznanitvijo z zakonodajo s področja otrok s posebnimi potrebami sem izdelala spletni anketni vprašalnik s pomočjo spletne strani 1ka. Povezavo do anketnega vprašalnika sem razdelila med učence in nato počakala na rezultate, ki sem jih ob koncu ustrezno interpretirala. V zaključnem delu sem povzela ključne ugotovitve ter potrdila oziroma ovrgla postavljena raziskovalna vprašanja in hipoteze.

1.3 Raziskovalna vprašanja in hipoteze

RV1: KAJ VSE VKLJUČUJE DOKUMENTACIJA OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI V REDNI OŠ?

H1: Učenci s posebnimi potrebami imajo zapisane prilagoditve glede na svojo težavo, motnjo oz. primanjkljaj.

H2: Vso dokumentacijo vodi in ureja ravnatelj.

RV2: ALI UČENCI VEDO, KAJ SO POSEBNE POTREBE IN KAKO JIH SPREJEMAJO NA SPLOŠNO?

H3: Učenci vedo, katere so glavne skupine otrok s posebnimi potrebami.

H4: Učenci vedo, ali je v njihovem razredu ali okolici otrok s posebnimi potrebami.

H5: Oseb s posebnimi potrebami se učenci izogibajo.

R3: ALI SO UČENCI OSVEŠČENI O PRILAGODITVAH, KI JIH IMAJO UČENCI S POSEBNIMI POTREBAMI?

H6: Učenci so mnenja, da so dovolj osveščeni o prilagoditvah sošolcev s posebnimi potrebami.

H7: O motnji, težavi oz. primanjkljaju sošolca s posebnimi potrebami je učence seznanil razrednik.

H8: Sošolcem s posebnimi potrebami učenci zavidajo, ker med poukom odhajajo k učni pomoči.

R4: ALI UČENCE PRISOTNOST SOŠOLCA S POSEBNIMI POTREBAMI V RAZREDU MOTI?

H9: Učence moti, če imajo v razredu sošolca s posebnimi potrebami in imajo do njih drugačen odnos.

H10: Otroci s posebnimi potrebami so redko sprejeti v svojem razredu. Primeri

RV5: ALI SE UČENCEM ZDI POZITIVNO/NEGATIVNO IMETI SOŠOLCA S POSEBNIMI POTREBAMI?

H11: Učenci menijo, da učitelji preveč pozornosti namenjajo učenci s posebnimi potrebami.

H12: Učencem se zdi, da imajo učenci s posebnimi potrebami privilegije pri ocenjevanju znanja.

H13: Za svojega sošolca bi učenci najraje imeli učenca, ki ima velike težave pri matematiki in fiziki.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI (OPP)

2.1.1 Definicija in skupine OPP

Za otroke, ki imajo kakršne koli motnje v razvoju, se v slovenskem prostoru uporabljajo različni pojmi. Na področju zdravstva *Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju* (2019) uporablja izraz otroci z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Področje socialne varnosti v *Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih* (2020) otroka z motnjami v razvoju opredeli kot otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo. Najpogosteje uporabljen pojem v slovenskem prostoru, ki zajema otroke z motnjami v razvoju je otroci s posebnimi potrebami. Ta pojem se uporablja tudi na področju vzgoje in izobraževanja. *Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami* (v nadaljevanju ZOUPP) (2012) opredeli, da so:

»Otroci s posebnimi potrebami otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci oziroma otroci z okvaro vidne funkcije, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, otroci z avtističnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami.«

Vsi naštetih potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja (prav tam).

Otroci z motnjami v duševnem razvoju

V *Kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami* (2015, str. 6) je motnja v duševnem razvoju opisana kot »nevrolško pogojena razvojna motnja, ki nastopi pred dopolnjenim osemnajstim letom starosti in se kaže v pomembno nižjih intelektualnih sposobnostih ter pomembnih odstopanjih prilagoditvenih spretnostih«. Glede na stopnjo motnje v duševnem razvoju ločimo otroke z lažjo, zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju (prav tam).

Za motnje v duševnem razvoju je znano, da ni nujno, da se pojavljajo posamično, otroci z motnjo v duševnem razvoju lahko imajo pridružene še druge razvojne motnje. Pri teh otrocih se kažejo pomembno znižana splošna intelektualna raven/funkcioniranje vključno z znižanimi

sposobnostmi učenja, sklepanja in reševanja problemskih okoliščin, znižane sposobnosti abstraktnega mišljenja in presojanja, imajo pa tudi znižane prilagoditvene funkcije oz. spretnosti (prav tam).

Slepi in slabovidni otroci oz. otroci z okvaro vidne funkcije

V skupino slepih in slabovidnih otrok ter otrok z okvaro vidne funkcije spadajo otroci, ki imajo zmanjšano ostrino vida, zoženo vidno polje ali okvaro vidne funkcije (prav tam). Merilo za oceno vidnega polja je izvid perimetrije (prav tam). Znotraj skupine razlikujemo: slabovidne otroke (zmerno slabovidni in težko slabovidni), slepe otroke (slepi z ostankom vida, slepi z minimalnim ostankom vida, popolnoma slepi) ter otroke z okvaro vidne funkcije.

Ker se ti otroci težje orientirajo v prostoru, jim po *Kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami* (prav tam, str. 10) pripada tudi začasni spremljevalec. Začasni spremljevalec spremlja otroka pri zunajšolskih dejavnostih, na izletih in ekskurzijah, na dnevih dejavnosti, spremlja ga tudi v šoli v naravi, pri vsakodnevni opravi, pri praktičnem delu, laboratorijskih vajah, pomaga pa mu tudi pri delu z računalnikom (prav tam). Začasni spremljevalec/pomočnik je z zmerno slabovidnim otrokom in otrokom z okvaro vidne funkcije v primeru nedokončanega procesa zdravljenja, ko se otrok še navaja na slabovidnost oz. okvaro vidne funkcije ter ob vstopu v vzgojno-izobraževalni program (prav tam). Težko slabovidni otrok ima začasnega spremljevalca/pomočnika ves čas.

Gluhi in naglušni otroci

Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami (prav tam, str. 11) opredeljujejo, da ima naglušni otrok »povprečno izgubo sluha na govornem področju na frekvencah 500, 1000, 2000 in 4000 Hz manj kot 110 dB, gluhi otrok pa več kot 110 dB.« Med gluhi in naglušnimi otroci prihaja do zelo velikih individualnih razlik. Znotraj skupine razlikujemo med: naglušnimi otroci (z lažjo izgubo sluha, z zmerno izgubo sluha, s težjo izgubo sluha) in gluhi otroci (z najtežjo izgubo sluha, s popolno izgubo sluha-gluhi otrok).

Otroci z govorno-jezikovnimi motnjami

Otroci, ki imajo govorno-jezikovne motnje imajo primerno zmanjšano zmožnost ustvarjanja, razumevanja, izražanja ter/ali smiselne uporabe govora, jezika in komunikacije (prav tam, str.

15). Pri njih se pojavlja neskladje med besednimi in nebesednimi sposobnostmi – največkrat so nebesedne boljše od besednih sposobnosti (prav tam). Znotraj skupine ločimo otroke z lažjimi, zmernimi, težjimi in težkimi govorno-jezikovnimi motnjami.

Gibalno ovirani otroci

Otroci, ki spadajo v skupino gibalno oviranih otrok oz. otrok z zmanjšanimi možnostmi gibanja imajo lahko prirojene in/ali pridobljene okvare gibalnega aparata, centralnega in/ali perifernega živčevja (prav tam, str. 19). To jim povzroča težave pri neposrednem vključevanju v dejavnosti in pri sodelovanju na raznih področjih. Znotraj skupine ločimo otroke z lažjo gibalno oviranostjo, otroke z zmerno gibalno oviranostjo, otroke s težjo gibalno oviranostjo in otroke s težko gibalno oviranostjo.

Dolgotrajno bolni otroci

Skupina dolgotrajno bolnih otrok zajema najširši spekter posebnih potreb. V to skupino spadajo otroci, ki imajo bolezen, ki se ne konča v roku 3 mesecev. Pod dolgotrajne bolezni spadajo tudi tiste bolezni, ki en čas mirujejo, nato pa se spet pojavijo. V skupino dolgotrajno bolnih otrok spadajo tisti, ki imajo kardiološke, endokrinološke, gastroenterološke, alergološke, revmatološke, nefrološke, pulmološke, onkološke, hematološke, dermatološke, psihiatrične in nevrološke bolezni ter bolezni imunskih pomanjkljivosti (prav tam, str. 21).

Tako kot slepi in slabovidni otroci oz. otroci z okvaro vidne funkcije ter gibalno ovirani otroci imajo tudi dolgotrajno bolni otroci lahko svojega začasnega spremljevalca.

Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja

V kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami (prav tam, str.23) je zapisano, da v skupino otrok s primanjkljaji na posameznih področjih učenja spadajo otroci z različnimi oblikami posameznih učnih težav, ki se pojavijo v težji obliki. Zaradi motenj, ki jih poznamo/ne poznamo ali zaradi razlik v delovanju centralnega živčnega sistema se pri teh otrocih kljub temu, da so drugače povprečno ali nadpovprečno intelektualno sposobni pojavljajo velike težave pri branju, pisanju, pravopisu in/ali računanju (prav tam).

Znotraj skupine poznamo več podskupin motenj, ki so razmeroma heterogene. Poznamo specifične motnje branja (disleksija), pravopisne težave (disortografija), specifične motnje

računanja (specifične aritmetične učne težave in diskalkulija), motnje pisanja (disgrafija) in primanjkljaje na področju praktičnih in socialnih veščin (neverbalne motnje učenja in dispraksija) (prav tam, str. 24). Vse te motnje se pojavijo oz. jih opazimo komaj takrat, ko otrok stopi v šolsko okolje in se začne opismenjevati. Najbolj izrazite so takrat, ko je učenec časovno omejen pri npr. pisnem ocenjevanju.

Otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami

Čustvene in vedenjske motnje se pri otrocih le redko pojavijo posamično, skoraj vedno so združene z drugimi primanjkljaji ali motnjami. Največkrat se pojavijo skupaj z motnjo pozornosti in hiperaktivnosti, govorno-jezikovnimi motnjami, motnjami avtističnega spektra, s primanjkljaji na posameznih področjih učenja ipd. (prav tam, str. 32). Čustvene in vedenjske motnje se strokovno razporejajo v spekter (prav tam). Motnje se lahko pojavijo posamezno – ali čustvene ali vedenjske motnje, lahko pa združeno – čustvene in vedenjske motnje. Vedenjske motnje delimo še v dve podskupini: lažje in težje oblike vedenjskih motenj.

Otroci z avtističnimi motnjami

Otroci, pri katerih se pojavljajo avtistične motnje imajo primanjkljaje, ovire, motnje pri socialni komunikaciji in interakciji ter pri vedenju, interesih in aktivnostih (prav tam, str. 36). Ti otroci težje verbalno in neverbalno komunicirajo z ljudmi okoli sebe, imajo težave pri vzpostavljanju socialno čustvenih odnosov, svoje odnose z drugimi težko ohranjajo in si jih težje razlagajo. Na področju vedenja, interesov in aktivnosti imajo otroci z avtističnimi motnjami težave s ponavljajočimi in stereotipnimi gibanji, določene predmete uporabljajo vedno na enak način, njihovo govor se ponavlja in je stereotipen, mišljenje in vedenje teh otrok je okorelo, veliko bolj so nagnjeni k rutini kot običajni otroci, velikokrat se najdejo v neobičajnem interesnem področju, pri njih pa se pojavljajo tudi neobičajni odzivi na senzorne dražljaje (prav tam).

Glede na stopnjo izraženosti primanjkljajev, ovir, motenj znotraj skupine delimo avtistične motnje pri otrocih v več podskupine: otroci z lažjim, otroci z zmernim in otroci s težjim primanjkljajem v socialni komunikaciji in socialni interakciji ter otroci z lažjim, otroci z zmernim in otroci s težjim primanjkljajem na področju vedenja, interesov in aktivnosti (prav tam, str. 36–38). Tudi otroci z avtističnimi motnjami lahko imajo svojega spremljevalca.

2.2 PROGRAMI IZOBRAŽEVANJA, NAMENJENI OTROKOM S POSEBNIMI POTREBAMI

Izobraževanje otrok s posebnimi potrebami v osnovni šoli urejajo naslednji zakoni: Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) (2016), Zakon o osnovni šoli (2013), ter Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP) (2012).

Šoloobvezni otroci s posebnimi potrebami imajo možnost, da se izobražujejo v katerem od spodaj naštetih programov:

- program z enakovrednim izobrazbenim standardom tj. vzgojno-izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ter prilagojen program vzgoje in izobraževanja,
- program z nižjim izobrazbenim standardom tj. prilagojeni program vzgoje in izobraževanja,
- posebni program vzgoje in izobraževanja za otroke z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju in drugih posebnih programih ter
- vzgojni program.

2.3 DODATNA STROKOVNA POMOČ (DSP)

2.3.1 Kaj je DSP?

V *Pravilniku o dodatni strokovni pomoči in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami* (2013) je zapisano, da DSP obsega dejavnosti za premagovanje primanjkljajev, ovir oz. motenj, učno pomoč in svetovalno storitev. Namenjena je otrokom s posebnimi potrebami, ki so vključeni v redne vrtce in osnovne šole (program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in DSP ter izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in DSP).

Dejavnosti za premagovanje primanjkljajev, ovir oz. motenj so sestavljene iz redukcije, kompenzacije in rehabilitacije (Opara 2005, str. 56–58):

- Slabo razvite funkcije je treba reducirati, razvijati in izpopolnjevati (npr. pri gluhih je treba izpopolnjevati ostanke sluha in razvijati druge oblike komunikacije).
- Pri kompenzaciji gre za prilagoditve in oblikovanje okolja in razmer za doseganje najboljše učinkovitosti (npr. otroku z disleksijo omogočimo ustno preverjanje).
- Rehabilitacijo pa razumemo v smislu, da pripravimo posameznika, da spozna samega sebe, svoje potenciale in ovire in da razvije svojo identiteto.

Učna pomoč vključuje pomoč pri razumevanju vsebine snovi/predmeta ob upoštevanju individualnih posebnosti OPP, pri njej pa je treba doseči, da bo posameznik želel vložiti dodaten napor v učenje, da ga bomo znali motivirati, zadrževati njegovo pozornost pri nalogah, ga hrabriti, krepiti njegovo samozaupanje, postaviti kratkoročne in dolgoročne cilje tako, da bo verjel da jih lahko doseže (prav tam, str. 59). Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami (2013) opredeljuje, da se s svetovalno storitvijo zagotavlja podporno okolje za uspešnejše vključevanje OPP v vrtce in šole, zato je namenjena njihovim družinam, strokovnim delavcem, ki vzgajajo in poučujejo OPP ter drugim otrokom, učencem iz skupine oziroma oddelka, v katerega je OPP vključen.

Pravilnik določa tudi časovno postavko izvajanja DSP (prav tam):

- v vrtcu s prilagojenim izvajanjem in DSP se izvajajo dejavnosti za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj (največ 2 uri tedensko) in svetovalna storitev (največ 2 uri tedensko),
- v šoli s prilagojenim izvajanjem in DSP pa dejavnosti za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj (največ 4 ure tedensko, razen pri otrocih s primanjkljaji na posameznih področjih učenja največ 2 uri tedensko), učna pomoč (največ 2 uri tedensko) in svetovalna storitev (največ 1 uro tedensko).

Obseg in način izvajanja dodatne strokovne pomoči se določi z odločbo o usmeritvi, podrobneje pa se način izvajanja DSP opredeli z individualiziranim programom vzgoje in izobraževanja (prav tam).

2.3.2 Individualiziran program (IP)

Bela knjiga (2011, str. 294) opredeli individualiziran program:

»Individualizirani program je načrt individualizacije vzgojno-izobraževalnega in razvojno-rehabilitacijskega dela posameznega otroka oziroma učenca. Je osnovno vodilo učiteljev/vzgojiteljev in staršev pri zadovoljevanju posebnih potreb otroka, prilagojen potrebam posameznega učenca in tako zanj enako pomemben kot učni načrt ali kurikulum za vrtce. Za šolske otroke s posebnimi potrebami je cilj IP predvsem opredeliti prilagoditve poučevanja, ki so izražene v ciljih, skladnih z dosežki otrok s posebnimi potrebami na učnem področju, in z ravno prilagojenega

vedenja, za predšolske OPP v vrtcu pa razvoju kognitivnih procesov in socialne kompetentnosti.«

ZUOPP (2012) opredeli, da mora šola (s tem je mišljena strokovna skupina) najkasneje v roku 30 dni po prejemu odločbe izdelati IP za otroka s posebnimi potrebami. Z IP se v izobraževalnem programu s prilagojenim izvajanjem in DSP določi organizacija in izvajanje DSP za premagovanje primanjkljajev, za izvajanje svetovalnih storitev in za izvajanje učne pomoči. ZUOPP (prav tam) prav tako pravi, da se z IP določijo oblike dela na posameznih vzgojno-izobraževalnih področjih, pri posameznih predmetih ali predmetnih področjih, način izvajanja in izvedbe DSP, izvajanje fizične pomoči, prehajanje med programi in potrebne prilagoditve pri organizaciji, preverjanju in ocenjevanju znanja, napredovanju in časovni razporeditvi pouk. Ta dokument nam torej pomaga zadovoljevati potrebe posameznega otroka s posebnimi potrebami, da bo njegov napredek kar se da uspešen. Zagotovo pa mora biti prilagojen samim sposobnostim in primanjkljaju OPP, saj lahko samo tako z njim dosežemo zastavljene cilje.

2.3.3 Izvajalci DSP

DSP izvajajo strokovni delavci, ki izpolnjujejo s predpisi določene pogoje (Pravilnik o dodatni strokovni pomoči in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami 2013). Točna izobrazba za izvajalce DSP v šoli je določena v *Pravilniku o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v osnovni šoli* (2015), razlikuje se pa glede na to, katero izmed treh dejavnosti (pomoč pri premagovanju primanjkljajev, ovir oz. motenj, učna pomoč, svetovalna storitev) izvajalec DSP opravlja. Največkrat so izvajalci DSP pedagogi, inkluzivni pedagogi, socialni pedagogi, specialni pedagogi, psihologi, logopedi,... , predvsem je odvisno tudi od tega, kakšen kader strokovnih delavcev je zaposlen na posamezni vzgojno-izobraževalni ustanovi.

Na naši šoli izvajajo pomoč pri premagovanju primanjkljajev, ovir oz. motenj svetovalna delavka in mobilne specialne pedagoginje, učno pomoč nudijo učitelji, svetovalno storitev pa opravlja svetovalna delavka.

2.3.4 Prilagoditve za izvajanje programov s prilagojenim izvajanjem in DSP

Prilagoditev organizacije in zagotavljanje uporabe pripomočkov, ki jih potrebujejo otroci s posebnimi potrebami, je marsikdaj prvi pogoj, da ti otroci sploh lahko sodelujejo v procesu vzgoje in izobraževanja.

Za otroke s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in DSP, se glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oz. motnje tako kot v vrtcu prilagodi organizacija, dodatno pa se lahko prilagodi še način preverjanja in ocenjevanja znanja, napredovanje, časovna razporeditev pouka ter zagotovi tudi DSP (ZUOPP 2012). V obeh primerih se natančnejše prilagoditve oz. načini dela s posameznim otrokom s posebnimi potrebami določijo z IP.

Tako v vrtcu kot šoli je ena najpomembnejših prilagoditev pri organizaciji dela **zmanjšano število otrok in učencev v razredu ali skupini** (Opara 2005, str. 35–36). Število otrok ali učencev se lahko zmanjša že ob prisotnosti samo enega otroka s posebnimi potrebami (v kolikor je zmanjšan normativ zapisan v individualiziranem programu otroka s posebnimi potrebami), zato lahko že iz tega sklepamo, da gre za prilagoditev, ki je velikega pomena za nemoten proces dela v vrtcu ali šoli.

V nalogi sem že večkrat omenila, da imajo lahko otroci s posebnimi potrebami tudi **stalnega ali začasnega spremljevalca**. Težje in težko ovirani ter slepi otroci lahko imajo stalnega ali začasnega spremljevalca, medtem ko imajo dolgotrajno bolni, slabovidni oz. otroci z okvaro vidne funkcije, otroci z avtističnimi motnjami in otroci s čustveno vedenjskimi motnjami lahko samo začasnega spremljevalca.

Opara (2005, str. 35) pravi, da se **prilagoditve prostora** prilagajajo glede na posameznikove individualne potrebe. Prostor je treba prilagoditi predvsem slepim in slabovidnim, gluhim in naglušnim in gibalno oviranim otrokom. To pomeni, da npr. otroka z okvaro vidne funkcije učitelj posede v prvo vrsto pred tablo, da bo lažje sledil pouku in bolje videl na tablo, v prvo vrsto učitelj posede tudi gluhega učenca, saj ta velikokrat bere z ustnic in bo tako boljše sledil učni snovi, za gibalno oviranega otroka pa je potrebna klančina do vhodnih vrat, če so pred šolo stopnice in dvigalo, če so učilnice v nadstropjih. Opara (prav tam, str. 68) priporoča, da imajo tudi drugi otroci s posebnimi potrebami v razredu svoj stalni prostor blizu table, stran od oken in vrat, da se lažje skoncentrirajo na pouk. Če želijo sedeti sami, naj jim bo to omogočeno, drugače pa naj bodo blizu sošolca, ki jim je pripravljen pomagati (prav tam).

Poleg prostora imajo velik pomen tudi **pripomočki in oprema** v igralnicah in učilnicah. Te še posebej potrebujejo slepi, slabovidni, gluhi in naglušni otroci. Z uporabo različnih didaktičnih pripomočkov lahko krepimo šibka področja pri otroku, obenem pa pomagajo razvijati telesne, duševne in socialne sposobnosti (prav tam). Slepim otrokom je potrebno zagotoviti npr.

Braillov pisalni stroj ali prenosni računalnik z Braillovo vrstico, pri sebi pa imajo velikokrat tudi diktafon, da si to, kar učitelj govori, lahko posnamejo, prepoznamo jih pa po pripomočku, ki ga uporabljajo tudi v vsakodnevnem življenju-beli palici. Gluhi in naglušni otroci imajo največkrat različne oblike slušnih aparatov, njihovo učno gradivo pa mora biti nazorno (uporaba fotografij, pripomočkov,...). Pomembno je namreč, da pri učencih aktiviramo vse senzorne poti, da lažje usvajajo učno snov. Prilagojeni pripomočki se uporabljajo tudi pri ostalih skupinah otrok s posebnimi potrebami (kratki povzetki, tabelske slike, videoposnetki, sistematično urejeni delovni listi, fotokopije zapiskov, ...).

Pri šoloobveznih otrocih s posebnimi potrebami je pomembna prilagoditev tudi **način preverjanja in ocenjevanja znanja**. V Beli knjigi (2011) je zapisano, da motnje oz. primanjkljaji OPP niso nujno povezani z nižjimi učnimi dosežki, če jih primerjamo z dosežki vrstnikov z značilnim razvojem. To pomeni, da otroci s posebnimi potrebami niso deležni lažjih nalog pri preverjanju in ocenjevanju znanja, ampak se jim prilagodi le način izvajanja. Opara (2005, str. 64-65) zapiše, da mora učitelj zagotoviti prilagoditve in pripomočke, ki učencu omogočajo prikazovanje znanja. Največkrat gre za podaljšan čas, povečano pisavo pri pisnem preverjanju in ocenjevanju znanja, če je potrebno, tudi računalnik, za gluhe je lahko potrebna tudi prisotnost tolmača znakovnega jezika. Prilagoditve je potrebno prilagajati potrebam posameznega otroka s posebnimi potrebami, saj niso vsi enaki. V individualiziranem programu morajo biti jasno opredeljena področja, cilji in prilagoditve, ki jih učenec potrebuje pri preverjanju znanja (Navodila za prilagojeno izvajanje 2003, str. 13).

3 RAZISKOVALNI DEL

3.1 Vzorec in metodologija

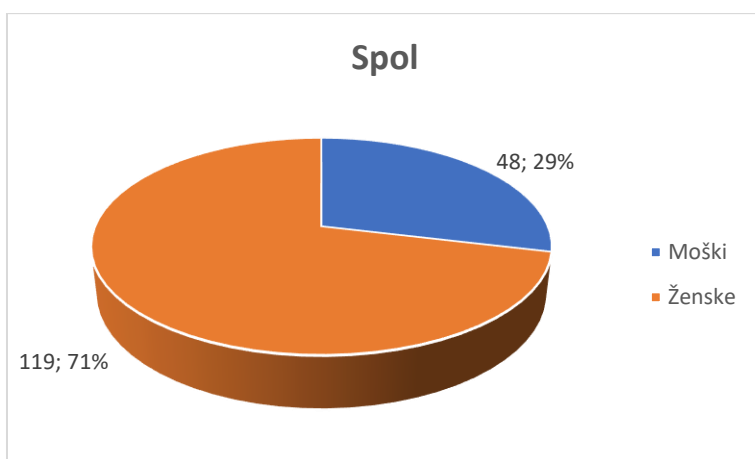
V raziskavo so bili vključeni učenci predmetne stopnje iz vse Slovenije. Vključila sem učence 6., 7., 8. in 9. razreda, od tega je bilo 48 učencev in 119 učenk. Podatke za raziskavo sem zbrala na več šolah po Sloveniji. S tem sem želela pridobiti vpogled v mnenje učencev tako na podeželju kot v mestih. Sodelujočim v anketi sem zagotovila anonimnost in varstvo osebnih podatkov, zato v raziskovalni nalogi ne omenjam nobenih imen in podatkov o šolah. Anketni vprašalnik je bil objavljen na spletni strani 1ka od 8. 2. 2021 do 15. 2. 2021. Sestavljen je bil iz 13 vprašanj, pri 2. vprašanju so bila še 3 podvprašanja v primeru, da je anketirani odgovoril pritrdilno. Na začetku anketnega vprašalnika sem imela tudi 3 vprašanja, ki so mi dala vpogled v to, kdo so bili moji anketiranci (spol, starost, razred). Po zaključenem zbiranju podatkov sem te podatke analizirala, narisala grafe in jih interpretirala. Rezultate sem objavila spodaj v poglavju Rezultati in interpretacija.

3.2 Rezultati anketnega vprašalnika

3.2.1 Spol

Tabela 1: Spol

Moški	48	29 %
Ženske	119	71 %

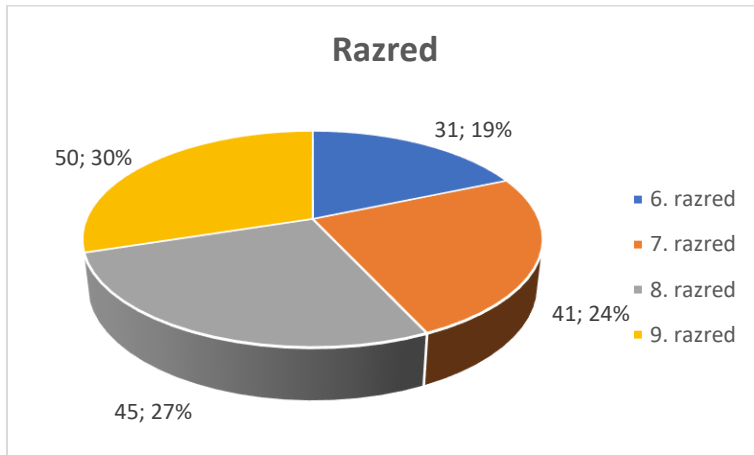
Graf 1: Spol

V anketi je sodelovalo 167 učencev. Od tega jih je bilo 119 žensk (71 %) in 48 moških (29 %).

3.2.2 Razred

Tabela 2: Razred

6. razred	31	19 %
7. razred	41	24 %
8. razred	45	27 %
9. razred	50	30 %

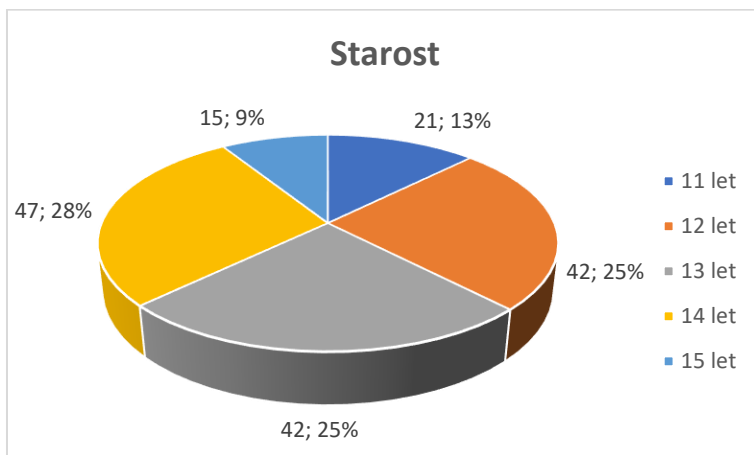
Graf 2: Razred

V anketi je sodelovalo 31 učencev, ki obiskujejo 6.razred (19 %), 41 učencev 7. razreda (24 %), 45 (27 %) jih je bilo iz 8.razreda ter 50 (30 %) iz 9.razreda.

3.2.3 Starost

Tabela 3: Starost

11 let	21	13 %
12 let	42	25 %
13 let	42	25 %
14 let	47	28 %
15 let	15	9 %

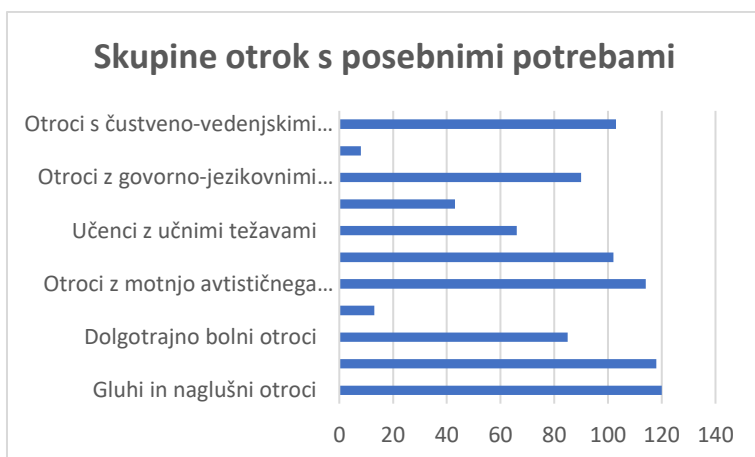
Graf 3: Starost

V anketi je bilo 21 učencev starih 11 let (13%), 42 učencev starih 12 let (25%), tudi 13-letnih učencev je bilo 42 (25 %), kar 47 (28 %) učencev je bilo starih 14 let, najmanj, samo 15 (9 %) pa je bilo učencev starih 15 let.

3.2.4 Skupine otrok s posebnimi potrebami

Tabela 4: Skupine otrok s posebnimi potrebami

Gluhi in naglušni otroci	120	72 %
Slepi in slabovidni otroci	118	71 %
Otroci z motnjo avtističnega spektra	114	68 %
Otroci s čustveno-vedenjskimi motnjami	103	62 %
Gibalno ovirani otroci	102	61 %
Otroci z govorno-jezikovnimi težavami	90	54 %
Dolgotrajno bolni otroci	85	51 %
Učenci z učnimi težavami	66	40 %
Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja	43	26 %
Posebno nadarjeni otroci	13	8 %
Zelo živahni otroci	8	5 %

Graf 4: Skupine otrok s posebnimi potrebami

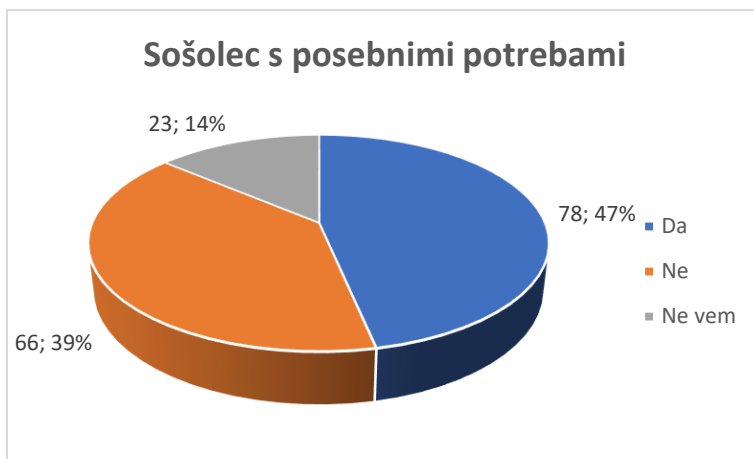
Največ anketiranih (120) se je strinjalo, da v skupino otrok s posebnimi potrebami spadajo gluhi in naglušni otroci. Od 167 učencev jih je 118 mnenja, da imajo posebne potrebe tudi slepi in slabovidni. 114 anketirancev misli, da imajo otroci z motnjo avtističnega spektra posebne potrebe. Da imajo otroci s čustveno-vedenjskimi motnjami posebne potrebe, se je strinjalo 103 anketiranih. Gibalno ovirane otroke sta v skupino otrok s posebnimi potrebami uvrstila 102 anketiranca. Otroci z govorno-jezikovnimi težavami so po mnenju 90 anketirancev otroci s posebnimi potrebami. Da imajo dolgotrajno bolni otroci posebne potrebe meni 85 anketiranih. 66 anketiranih meni, da so učenci z učnimi težavami otroci s posebnimi potrebami. Od 167 anketiranih jih je 43 prepričanih, da so učenci s primanjkljaji na posameznih

področjih učenja otroci s posebnimi potrebami. Da so nadarjeni učenci otroci s posebnimi potrebami meni 13 udeležencev. Samo 8 anketiranih je mnenja, da so zelo živahni otroci, otroci s posebnimi potrebami.

3.2.5 Sošolec s posebnimi potrebami

Tabela 5: Sošolec s posebnimi potrebami

Da	78	47 %
Ne	66	39 %
Ne vem	23	14 %

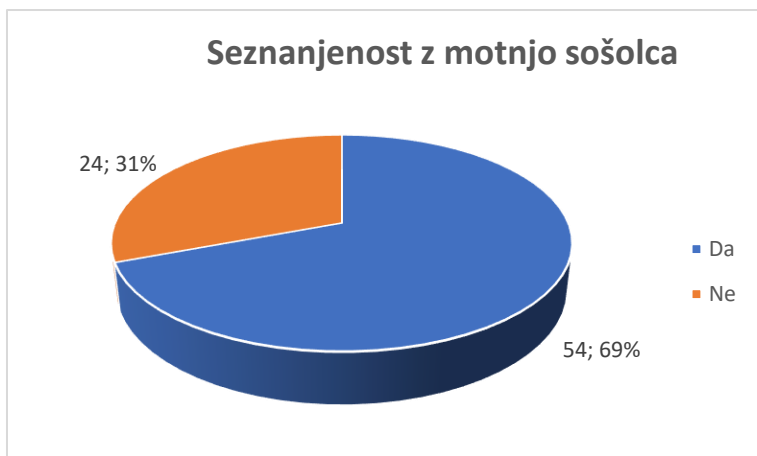
Graf 5: Sošolec s posebnimi potrebami

Od anketiranih 167 učencev jih ima v razredu sošolca s posebnimi potrebami kar 78 (47 %), to je skoraj polovica anketiranih, 66 (39 %) jih nima, 23 (14 %) učencev pa ni prepričanih o tem, ali imajo sošolca s posebnimi potrebami.

3.2.6 Seznanjenost z motnjo sošolca

Tabela 6: Seznanjenost z motnjo sošolca

Da	54	69 %
Ne	24	31 %

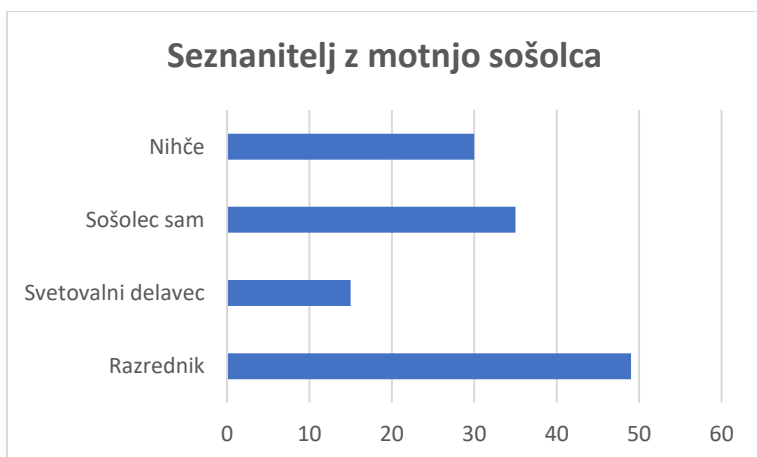
Graf 6: Seznanjenost z motnjo sošolca

Na to vprašanje so odgovarjali samo tisti anketirani, ki imajo v razredu sošolca s posebnimi potrebami. Od 78 anketiranih jih je kar 54 (69 %) seznanjenih z motnjo sošolca, 24 (31 %) pa ne.

3.2.7 Seznanitelj z motnjo sošolca

Tabela 7: Seznanitelj z motnjo sošolca

Razrednik	49	63 %
Svetovalni delavec	15	19 %
Sošolec sam	35	45 %
Nihče	30	38 %

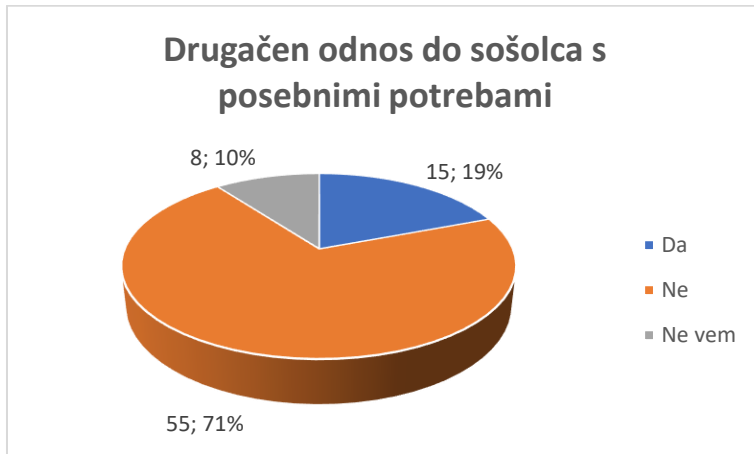
Graf 7: Seznanitelj z motnjo sošolca

Tudi na to vprašanje so odgovarjali samo tisti anketirani, ki imajo v razredu sošolca s posebnimi potrebami, možnih je bilo več odgovorov. Največ anketiranih (40) je z motnjo sošolca seznanil razrednik, 15 svetovalni delavec, 35 anketiranim je to povedal sošolec sam, kar 30 pa jih ni seznanjenih z motnjo sošolca s posebnimi potrebami.

3.2.8 Drugačen odnos do sošolca s posebnimi potrebami

Tabela 8: Drugačen odnos do sošolca s posebnimi potrebami

Da	15	19 %
Ne	55	71 %
Ne vem	8	10 %

Graf 8: Drugačen odnos do sošolca s posebnimi potrebami

Tudi na to vprašanje so odgovarjali samo tisti anketirani, ki imajo v razredu sošolca s posebnimi potrebami. Od 78 anketiranih jih je 15 (19 %) mnenja, da imajo do sošolca s posebnimi potrebami drugačen odnos, kar 55 (71 %) anketiranih meni, da imajo enak odnos, 8 (10 %) anketiranih se ni opredelilo o svojem odnosu do sošolca s posebnimi potrebami.

3.2.9 Osebe s posebnimi potrebami v okolici

Tabela 9: Osebe s posebnimi potrebami v okolici

Da	100	60 %
Ne	49	29 %
Ne vem	18	11 %

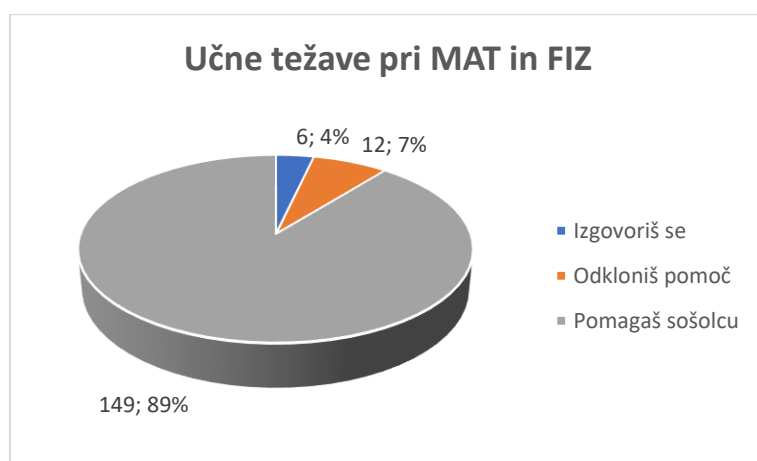
Graf 9: Osebe s posebnimi potrebami v okolici

Na vprašanje, če poznajo osebe s posebnimi potrebami v svoji okolici (širša družina, sosjedje, obšolske dejavnosti, športne ekipe,...) je kar 100 (60 %) anketiranih odgovorilo, da pozna osebo s posebnimi potrebami v svoji okolici, 49 (29 %) jih ne pozna nobene take osebe, le 18 (11 %) anketiranih pa je odgovorilo, da ne vejo, ali je v njihovi okolici kakšna oseba s posebnimi potrebami.

3.2.10 Primer z učnimi težavami pri matematiki in fiziki

Tabela 10: Primer z učnimi težavami pri MAT in FIZ

Izgovoriš se, da nimaš časa, saj greš s sošolci igrat nogomet, čeprav to ni res.	6	4 %
Odkloniš mu pomoč.	12	7 %
Dogovorita se, kje se dobita in mu pomagaš, da bo snov bolje razumel.	149	89 %

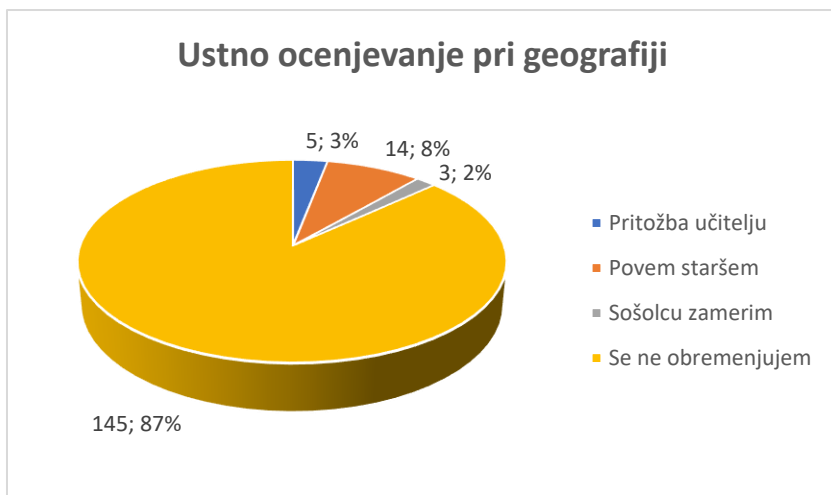
Graf 10: Primer z učnimi težavami pri MAT in FIZ

V anketni vprašalnik sem vključila tudi nekaj primerov odnosa do oseb s posebnimi potrebami, saj me je zanimalo, kako bi se anketirani odzvali v konkretni situaciji. Prvi primer se je navezoval na sošolca, ki ima primanjkljaj na posameznem področju učenja. Od 167 anketiranih učencev bi jih le 6 (4 %) uporabilo izgovor, da nimajo časa pomagati, 12 (7 %) bi jih učenca, ki rabi pomoč, zavrnilo, velika večina, kar 149 (89 %) anketiranih pa bi prošnjo sprejelo in bi sošolcu pomagali.

3.2.11 Primer ustnega ocenjevanja pri geografiji

Tabela 11: Primer ustnega ocenjevanja pri geografiji

Pritožim se učitelju.	5	3 %
Doma staršem povem, kakšna krivica se mi je zgodila.	14	8 %
Sošolcu zamerim in se z njim ne pogovarjam več.	3	2 %
Vem, da ima sošolec drugačne kriterije ocenjevanja zaradi posebnih potreb, zato se z njegovo oceno ne obremenjujem.	145	87 %

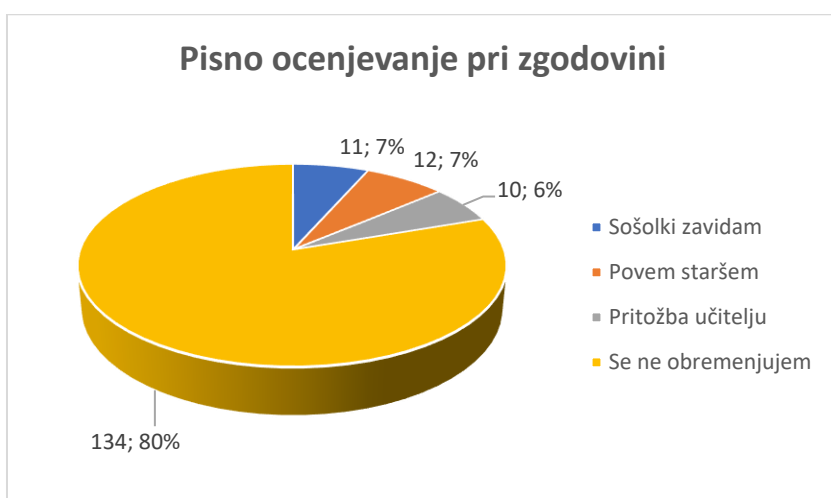
Graf 11: Primer ustnega ocenjevanja pri geografiji

Drugi primer, ki sem ga zapisala v anketni vprašalnik je opisoval situacijo pri ustnem ocenjevanju pri geografiji, ko je slabovidni sošolec dobil isto oceno. Najmanj anketiranih, samo trije (2 %) bi sošolcu zamerili boljšo oceno, le 5 (3 %) bi se jih pritožilo učitelju, 14 (8 %) bi se potožilo staršem doma. Kar 145 (87 %) anketiranih bi razumelo, da ima sošolec posebne potrebe in zato tudi prilagojene kriterije preverjanja in ocenjevanja.

3.2.12 Primer pisnega ocenjevanja pri zgodovini

Tabela 12: Primer pisnega ocenjevanja pri zgodovini

Sošolki zavidam, ker ima manj nalog in še več časa za pisanje.	11	7 %
Doma staršem povem, kakšne privilegije ima sošolka.	12	7 %
Učitelju povem, da ni pošteno, da ima manj nalog in več časa za pisanje.	10	6 %
S tem se ne obremenjujem.	134	80 %

Graf 12: Primer pisnega ocenjevanja pri zgodovini

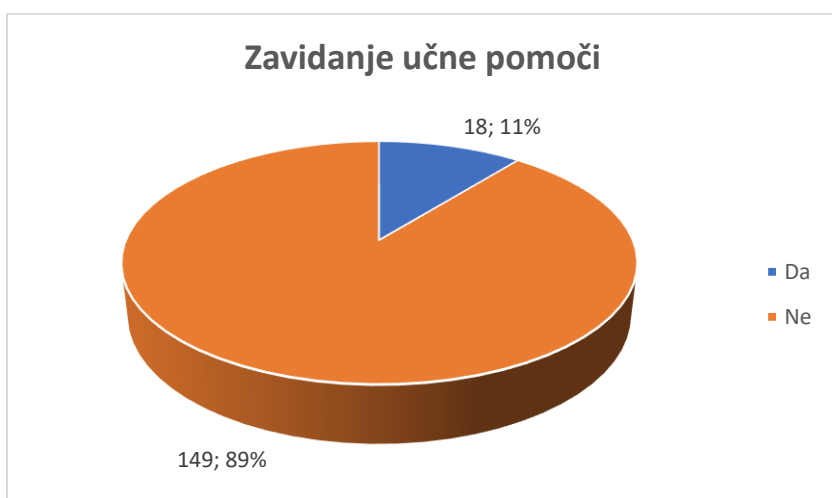

Zadnji konkretni primer se je navezoval na zmanjšan obseg nalog pri pisnem ocenjevanju in podaljšan čas pisanja. Od 167 anketiranih bi jih 11 (7 %) sošolki zavidalo, 12 (7 %) bi se jih doma potožilo staršem, 10 (6 %) anketiranih bi učitelju povedalo, da to ocenjevanje ni pošteno, kar 134 (80 %) anketiranih pa se s tem ne bi obremenjevalo.

3.2.13 Zavidanje učne pomoči

Tabela 13: Zavidanje učne pomoči

Da	18	11 %
Ne	149	89 %

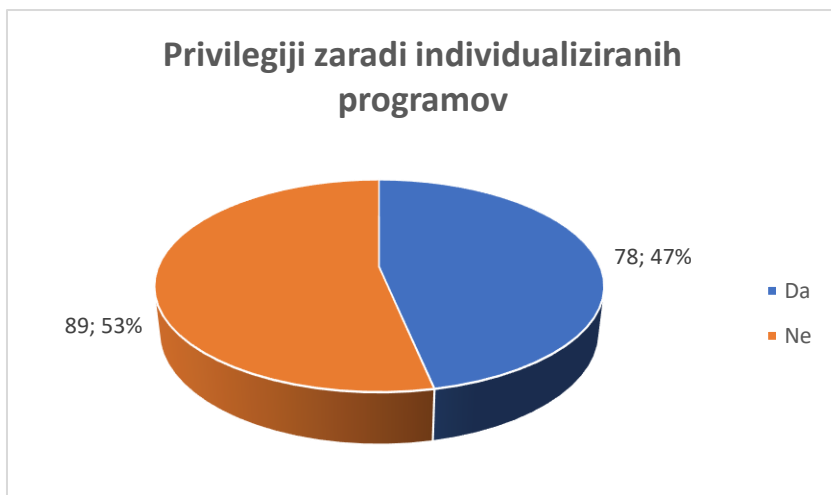
Graf 13: Zavidanje učne pomoči

Anketirane učence sem vprašala tudi o tem, ali zavidajo učencem s posebnimi potrebami, da imajo dodatno učno pomoč. Le 18 (11 %) anketiranih je odgovorilo, da jim to pomoč zavida. Svoj odgovor so največkrat utemeljili s tem, da ni pošteno, da imajo ti učenci več pomoči od strokovnih delavcev. Kar 149 (89 %) anketiranih je odgovorilo, da jim dodatne učne pomoči ne zavidajo. Kot utemeljitev so največkrat zapisali, da ti učenci rabijo dodatno razlago in pomoč, kar nekajkrat pa se je pojavil odgovor, da je oni sami ne potrebujejo in zato nimajo razloga, da bi zavidali sošolcem s posebnimi potrebami.

3.2.14 Privilegiji zaradi individualiziranih programov sošolcev s posebnimi potrebami

Tabela 14: Privilegiji zaradi individualiziranih programov

Da	78	47 %
Ne	89	53 %

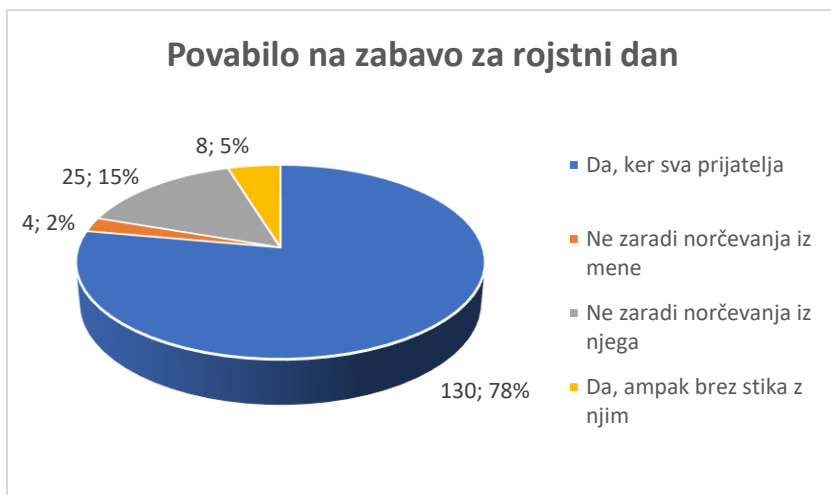
Graf 14: Privilegiji zaradi individualiziranih programov

Odgovori pri vprašanju o tem, ali imajo učenci s posebnimi potrebami, ki delajo po individualiziranih programih, privilegije pri ocenjevanju znanja so bili razdeljeni skoraj na pol. Od 167 anketiranih jih je bilo 78 (47 %) mnenja, da imajo ti učenci privilegije, medtem ko jih je 89 (53 %) menilo, da ti učenci privilegijev nima. Anketirani so svoje odgovore tudi utemeljili. Pri anketiranih, ki menijo, da učenci s posebnimi potrebami nimajo privilegijev se je največkrat pojavil odgovor, da oni potrebujejo dodaten čas in razlago, da snov razumejo. Med anketiranimi, ki menijo, da imajo učenci s posebnimi potrebami privilegije pa je bilo največkrat zapisano, da bi morali biti kriteriji enaki za vse, da ni pošteno, da imajo prilagojene programe, saj so vsi učenci enakovredni.

3.2.15 Primer zabave za rojstni dan

Tabela 15: Primer zabave za rojstni dan

DA, saj je tudi on moj prijatelj.	130	78 %
NE, saj bi se mi zaradi njega drugi prijatelji smejali.	4	2 %
NE, ker ne želim, da se drugi norčujejo iz njega.	25	15 %
DA, vendar se na zabavi ne bi preveč ukvarjal z njim.	8	5 %

Graf 15: Primer zabave za rojstni dan

V anketnem vprašalniku me je zanimalo tudi, ali bi učenci povabili sošolca s posebnimi potrebami na svojo rojstnodnevno zabavo. Od 167 anketiranih bi sošolca s posebnimi potrebami na zabavo povabilo kar 130 (78 %) učencev. Samo štirje (2 %) ga ne bi povabili na zabavo zato, ker bi se ostali prijatelji smejali iz njega-gostitelja. 25 (15 %) anketiranih sošolca ne bi povabilo, ker ne želijo, da se drugi norčujejo iz njega, 8 (5 %) anketiranih pa bi ga povabilo na zabavo, vendar se ne bi preveč ukvarjali z njim.

3.2.16 Sošolci s posebnimi potrebami

Tabela 16: Sošolci s posebnimi potrebami

	DA		NE		NE VEM	
Učenec, ki zelo slabo sliši in ima slušni aparat	80	48 %	35	21 %	52	31 %
Učenec, ki zelo slabo vidi in pri pouku uporablja povečevalno steklo za branje v učbenikih	81	48%	41	25 %	45	27 %
Učenec s cerebralno paralizo	64	38 %	41	25 %	62	37 %
Avtističen učenec	67	40 %	40	24 %	60	36 %
Učenec na invalidskem vozičku	86	52 %	37	22 %	44	26 %
Učenec, ki ima velike težave z matematiko in fiziko	105	63 %	25	15 %	37	22 %
Učenec, ki zelo slabo govori in ga zelo malo razumeš	72	43 %	43	26 %	52	31 %
Učenec s čustveno-vedenjskimi motnjami	64	38 %	38	23 %	65	39 %

Z anketnim vprašalnikom sem želela izvedeti tudi, katero od skupin oseb s posebnimi potrebami si učenci želijo imeti v razredu in koga si ne želijo. Izmed vseh naštetih se je največ

anketiranih (105) odločilo, da bi si od naštetih za sošolca želeli učenca, ki ima velike težave z matematiko in fiziko. 81 anketiranih bi kot sošolca sprejelo učenca na invalidskem vozičku, medtem ko si jih 37 ne želi imeti sošolca na invalidskem vozičku. »Najmanj sprejet« bi bil v razredu učenec, ki zelo slabo govori in ga zelo malo razumeš, 43 anketiranih ga ne bi želelo imeti za svojega sošolca. Kot sošolca si anketirani »ne želijo« tudi učenca, ki zelo slabo vidi in pri pouku uporablja povečevalno steklo za branje (41) in učenca, ki ima cerebralno paralizo (41). Veliko anketiranih se o sprejemanju otrok s posebnimi potrebami v razred ni moglo opredeliti.

3.2.17 Pozitivne in negativne strani ob prisotnosti sošolca s posebnimi potrebami

Tabela 17: Prisotnost sošolca s posebnimi potrebami

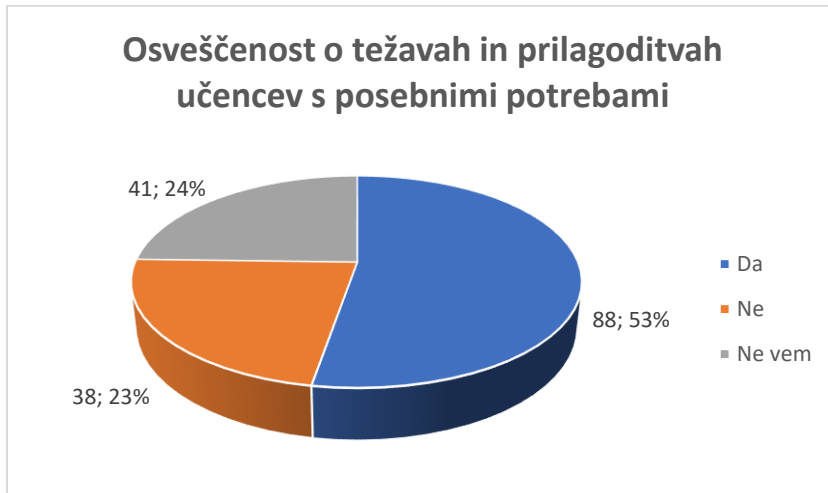
	DA		NE		NE VEM	
Učitelji tudi od nas zahtevajo manj snovi.	27	16 %	110	66 %	30	18 %
Učitelji bolj poenostavljeno razlagajo učno snov, tako da jo tudi ostali hitreje razumemo.	106	63 %	36	22 %	25	15 %
Učitelji se preveč osredotočajo samo na tega sošolca.	25	15 %	100	60 %	42	25 %
Ni mi všeč, ker se moram družiti z njim.	9	5 %	135	81 %	23	14 %
Moti me pri pouku, ker učitelja preveč sprašuje.	13	8 %	126	75 %	28	17 %
Pri učni snovi ne napredujemo tako hitro, kot bi lahko.	31	18 %	100	60 %	36	22 %
Moti me, da ima več časa za pisanje testov, poenostavljene naloge pri ocenjevanju, učno pomoč,...	20	12 %	132	79 %	15	9 %

Anketirane sem povprašala o tem, zakaj se jim zdi dobro ali slabo imeti sošolca s posebnimi potrebami. Nekaj trditev je bilo že naštetih, na koncu so imeli anketirani možnost napisati še svoje predloge. Največ anketiranih (106) se je strinjalo, da učitelji snov razlagajo bolj poenostavljeno, tako da jo tudi ostali učenci hitreje razumejo. Anketirani so se v večini (135) strinjali, da jih ne moti, da se družijo s sošolcem s posebnimi potrebami, prav tako jih ne moti, da ima sošolec več časa za pisanje testov, poenostavljene naloge pri ocenjevanju, učno pomoč, ... (132). Med trditvami, ki so jih zapisali anketirani, se je največkrat pojavila trditev, da je dobro imeti sošolca, ki je drugačen (6). Nekaj anketiranih (3) je zapisalo, da je sošolec s posebnimi potrebami v njihovem razredu zelo prijazen. Nekaj anketiranih je kot slabost sošolca s posebnimi potrebami izpostavilo to, da rad skače v besedo (4). Eden izmed anketiranih pa je zapisal, da je s tem, ko je dobil sošolca s posebnimi potrebami videl, da njegovi problemi niso tako veliki in da je drugim še težje.

3.2.18 Osveščенost o težavah in prilagoditvah učencev s posebnimi potrebami

Tabela 18: Osveščенost o težavah in prilagoditvah učencev s posebnimi potrebami

Da	88	53 %
Ne	38	23 %
Ne vem	41	24 %

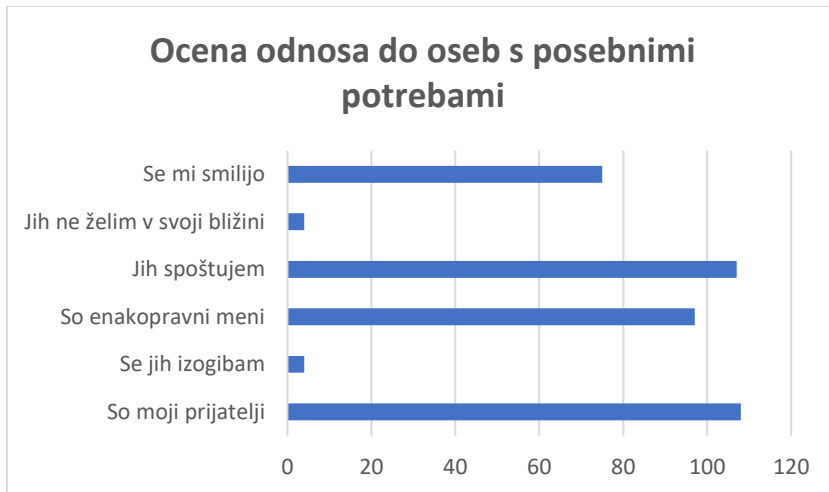
Graf 16: Osveščенost o težavah in prilagoditvah učencev s posebnimi potrebami

Na vprašanje o tem, ali se anketiranim zdi, da bi morali biti bolj osveščeni o težavah in prilagoditvah, ki jih imajo učenci s posebnimi potrebami, jih je dobra polovica (88; 53 %) odgovorila pritrdilno, 38 (23 %) anketiranim se zdi, da so dovolj osveščeni, 41 (24 %) pa jih ne ve, ali bi rabili več podatkov o težavah in prilagoditvah učencev s posebnimi potrebami. Anketirani so svoje odgovore tudi utemeljili. Kar 10 anketiranih je zapisalo, da bi lahko veliko bolj razumeli njihove težave in jim lažje pomagali, če bi bili bolj osveščeni. Med odgovori je bilo zapisano tudi, da se v šolah premalo pogovarjamo o otrocih s posebnimi potrebami in o njihovih težavah in prilagoditvah, nekaj anketiranih (4) je zapisalo, da bi bilo dobrodošlo kakšno predavanje ali razredna ura na temo posebnih potreb. Med anketiranimi, ki menijo, da ni potrebe po boljši osveščенosti, je med utemeljitvami največkrat pisalo (9), da se jih težave in prilagoditve učencev s posebnimi potrebami ne tičejo. Izpostavila bi še utemeljitev, da bi težave in prilagoditve učenca s posebnimi potrebami mogle ostati skrite, saj bi mu kdo od sošolcev lahko škodoval in se zaradi tega še bolj norčeval. Nekaj anketiranih (5) ni prepričanih, ali se jih to tiče v smislu, da so to osebni podatki sošolca s posebnimi potrebami.

3.2.19 Ocena odnosa do oseb s posebnimi potrebami

Tabela 19: Ocena odnosa do oseb s posebnimi potrebami

So moji prijatelji	108	65 %
Se jih izogibam	4	2 %
So enakopravni meni	97	58 %
Jih spoštujem	107	64 %
Jih ne želim v svoji bližini	4	2 %
Se mi smilijo	75	45 %

Graf 17: Ocena odnosa do oseb s posebnimi potrebami

Zadnje vprašanje v anketnem vprašalniku se je navezovalo na samooceno odnosa do oseb s posebnimi potrebami, možnih je bilo več odgovorov. Od 167 anketiranih jih kar 108 trdi, da so otroci s posebnimi potrebami njihovi prijatelji. Le 4 anketirani se oseb s posebnimi potrebami izogibajo. 97 anketiranih je mnenja, da so osebe s posebnimi potrebami enakopravne, 107 anketiranih pa do njih goji spoštovanje. 75 anketiranim se osebe s posebnimi potrebami smilijo.

3.3 Razprava in sklepi

S pomočjo literature in virov ter anketnih vprašalnikov sem prišla do določenih ugotovitev in zaključkov. Na podlagi rezultatov lahko potrdim oziroma ovržem zastavljene hipoteze.

RV1: Kaj vse vključuje dokumentacija otrok s posebnimi potrebami v redni OŠ?

Pri prvem raziskovalnem vprašanju sem si postavila dve hipotezi. Prva hipoteza se je navezovala na prilagoditve učencev s posebnimi potrebami. **Prvo hipotezo lahko potrdim**, saj sem v teoretičnem delu ugotovila, da imajo ti učenci izdelan individualiziran program na podlagi njihove motnje oz. primanjkljaja, v katerem so zapisane tudi prilagoditve. Naslednja

hipoteza se je navezovala na vodenje dokumentacije o učencu s posebnimi potrebami. Predvidevala sem, da vso dokumentacijo vodi ravnatelj. **Drugo hipotezo sem ovrgla**, saj sem ugotovila, da je ravnatelj zadolžen za organizacijski del, pod katerega spadajo materialni (oprema in pripomočki, prilagojene učilnice,...) in kadrovski (strokovni delavci z ustrežno izobrazbo) pogoji, vso dokumentacijo pa vodi in ureja svetovalni delavec.

R2: Ali učenci vedo, kaj so posebne potrebe in kako jih sprejemajo na splošno?

Naslednja hipoteza je predpostavljala, da učenci vedo, katere so glavne skupine otrok s posebnimi potrebami. **Tretjo hipotezo lahko potrdim**, saj je večina anketiranih učencev prepoznala glavne skupine otrok s posebnimi potrebami. Tudi **četrto hipotezo lahko potrdim**, saj je večina anketiranih učencev vedela, če imajo v razredu ali svoji okolici otroka s posebnimi potrebami. Samo 14 % učencev ni vedelo, ali imajo sošolca s posebnimi potrebami in le 11 % jih ne ve, ali je otrok s posebnimi potrebami v njihovi okolici. Naslednja hipoteza se je navezovala na sprejemanje oseb s posebnimi potrebami. Moje mišljenje je bilo, da se učenci oseb s posebnimi potrebami izogibajo. **Peto hipotezo sem ovrgla**, saj se skoraj nihče od anketiranih učencev osebam s posebnimi potrebami ne izogiba.

R3: Ali so učenci osveščeni o prilagoditvah, ki jih imajo učenci s posebnimi potrebami?

Šesto hipotezo, ki se je navezovala na mnenje učencev o njihovi osveščenosti o prilagoditvah sošolcev s posebnimi potrebami **sem ovrgla**. Večina učencev je mnenja, da so premalo osveščeni o prilagoditvah učencev s posebnimi potrebami in si želijo, da bi se o tem več govorilo. Naslednja hipoteza se je navezovala na to, kdo je učence seznanil z motnjo, težavo oz. primanjkljajem sošolca s posebnimi potrebami. Sama sem menila, da učence s tem seznanil razrednik. **Sedmo hipotezo lahko potrdim**, saj je v večini primerov učence o motnji, težavi oz. primanjkljaju učenca s posebnimi potrebami seznanil razrednik. Z naslednjo hipotezo sem predpostavila, da učenci zavidajo sošolcem s posebnimi potrebami, ker med poukom odhajajo k učni pomoči. Z anketo sem ugotovila, da v veliki večini (89 %) učenci sošolcem s posebnimi potrebami ne zavidajo učne pomoči, saj menijo, da ti učenci potrebujejo več razlage in pomoči, da učno snov razumejo. **Osmo hipotezo sem tako ovrgla**.

R4: Ali učence prisotnost sošolca s posebnimi potrebami v razredu moti?

Deveto hipotezo, ki se je navezovala na to, da učence moti prisotnost sošolca s posebnimi potrebami v razredu in imajo zaradi tega do njih drugačen odnos **sem ovrgla**. Z anketo sem

ugotovila, da kar 71 % anketiranih učencev nima drugačnega odnosa do sošolca samo zato, ker ima ta posebne potrebe. Tudi **deseto hipotezo**, ki se je navezovala na to, da so učenci s posebnimi potrebami redko sprejeti v razredu, **sem ovrгла**. V anketni vprašalnik sem vključila 4 vprašanja, ki so se navezovala na konkretne situacije, v katere so bili vključeni učenci s posebnimi potrebami. Po dobljenih rezultatih sem ugotovila, da so učenci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v razredih, sošolci jim želijo pomagati pri učenju in domačih nalogah.

R5: Ali se učencem zdi pozitivno/negativno imeti sošolca s posebnimi potrebami?

Naslednja hipoteza je predpostavljala, da so učenci mnenja, da učitelji preveč pozornosti namenjajo učencem s posebnimi potrebami. **Enajsto hipotezo sem ovrгла**, saj je kar 60 % anketiranih učencev menja, da učitelji ne posvečajo preveč časa samo učencem s posebnimi potrebami, ampak jim namenijo le toliko časa, kot ga ti učenci rabijo. Tudi **dvanajsto hipotezo**, ki se je nanašala na to, ali imajo učenci s posebnimi potrebami privilegije pri ocenjevanju znanja, **sem ovrгла**, saj je kar 79 % anketiranih učencev odgovorilo, da jim prilagojenega ocenjevanja ne zavida, saj razumejo, da ti učenci rabijo več časa, da rešijo naloge. Zadnjo, **trinajsto hipotezo sem potrdila**. Navezovala se je na to, da bi učenci kot sošolca s posebnimi potrebami »najrajši« imel sošolca, ki ima velike težave pri matematiki in fiziki. Od 167 anketiranih učencev se jih je kar 63 % odločilo za sošolca, ki ima težave pri matematiki in fiziki.

ZAKLJUČEK

Pisanje raziskovalne naloge je bilo poučno in zabavno, saj sem izvedela veliko novega o otrocih s posebnimi potrebami, kako poteka njihovo izobraževanje in kakšne prilagoditve imajo.

Najbolj zanimivo je bilo snovanje anketnega vprašalnika in zbiranje podatkov in mnenj učencev. Spoznala sem, kako razmišljajo učenci po Sloveniji in kakšen odnos imajo do otrok s posebnimi potrebami. Najbolj pozitivno presenečena sem bila, da je večina učencev prepoznala skupine otrok s posebnimi potrebami. Negativno pri nekaterih odgovorih, ki sem jih dobila pa se mi zdi to, da nekateri učenci nočejo govoriti in se ozaveščati o težavah otrok s posebnimi potrebami in se jim to zdi nesmiselno, saj sama menim, da se v šolah in na splošno premalo govori o tem. Prav to bi tudi spremenila v šolah. Menim, da bi nam učitelji in strokovni delavci morali predstaviti skupine otrok s posebnimi potrebami, sploh v nižjih razredih, saj so to mlajši otroci, ki si ne morejo predstavljati in ne vejo razlagati, zakaj imajo ti otroci dodatno pomoč in včasih odhajajo med poukom iz razreda ter imajo drugačne kriterije pri ocenjevanjih. V višjih razredih pa smo bolj odrasli in to razumemo in si lažje razlagamo.

Upam, da bom s to nalogo pripomogla ozaveščati učence na naši šoli in jih poučila kdo so otroci s posebnimi potrebami ter da to niso osebe, ki bi se jih bilo potrebno izogibati, še najmanj pa kazati na njih in za njimi s prstom, saj so to ljudje kakor mi vsi ostali.

VIRI IN LITERATURA

Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Navodila za izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za devetletno osnovno šolo. (2003). Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/OS/Navodila_9-letna_OS.pdf (pridobljeno 14. 12. 2020).

Opara, B. (2005). *Otroci s posebnimi potrebami v vrtcih in šolah: vloga in naloga vrtcev in šol pri vzgoji in izobraževanju otrok s posebnimi potrebami: uresničevanje vzgojnoizobraževalnih programov s prilagojenim izvajanjem in z dodatno strokovno pomočjo.* Ljubljana: Centerkontura.

Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami (2013). Uradni list RS, št. (88/13). Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11835> (pridobljeno 17. 12. 2020).

Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole (2015). Uradni list RS, št. (75/15). Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10943> (pridobljeno 17. 12. 2020).

Vovk-Ornik, N. (ur.). (2015). *Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami.* Dostopno na: <https://www.zrss.si/pdf/Kriteriji-motenj-otrok-s-posebnimi-potrebami.pdf> (pridobljeno 16. 12. 2020).

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja/ZOFVI/(2016). Uradni list RS, št. (49/16). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445> (pridobljeno 16. 12. 2020).

Zakon o osnovni šoli/ZOsn/(2013). Uradni list RS, št. (63/13). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448> (pridobljeno 16. 12. 2020).

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih/ZSDP/(2020). Uradni list RS, št. (158/20). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6688> (pridobljeno 14. 12. 2020).

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami/ZUOPP/(2012). Uradni list RS, št. (58/11). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5896> (pridobljeno 14. 12. 2020).

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju/ZZVZZ/(2019). Uradni list RS, št. (36/19). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO213> (pridobljeno 14. 12. 2020).

PRILOGE

Priloga A: Anketni vprašalnik

PRILOGA A: ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni, sem Anja Madjar, učenka 8. razreda Osnovne šole Cankova. Pripravljam raziskovalno nalogo z naslovom Odnos sošolcev do otrok s posebnimi potrebami. Pred teboj je anketni vprašalnik, s pomočjo katerega želim ugotoviti, kakšen je tvoj odnos do otrok s posebnimi potrebami. Na anketni vprašalnik se ne rabiš podpisati (je anonimen). Odgovore bom uporabila izključno za svojo raziskovalno nalogo. Pri odgovorih si lahko popolnoma odkrit_a. Vprašanja dobro preberi in si vzemi čas za odgovore. Za sodelovanje se ti iskreno zahvaljujem.

SPOL: M   Ž

RAZRED, KI GA OBISKUJEŠ: _____

STAROST: _____

1. Kdo od naštetih spada v skupino otrok s posebnimi potrebami?

- gluhi in naglušni otroci
- slepi in slabovidni otroci
- dolgotrajno bolni otroci
- posebno nadarjeni otroci
- otroci z motnjo avtističnega spektra
- gibalno ovirani otroci
- učenci z učnimi težavami
- otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja
- otroci z govorno-jezikovnimi težavami
- zelo živahni otroci
- otroci s čustveno-vedenjskimi motnjami

2. Ali imaš sošolca, ki ima posebne potrebe?

DA   NE   NE VEM

Če si odgovoril z DA:

Ali ste ostali sošolci seznanjeni z motnjo oz. primanjkljaji sošolca ter prilagoditvami, ki jih potrebuje?

DA   NE

Kdo vas je seznanil z motnjo oz. primanjkljaji in prilagoditvami sošolca?

- razrednik
- svetovalni delavec
- sošolec sam
- nihče

Ali je tvoj odnos do sošolca kaj drugačen, ker veš, da ima določeno motnjo, oviro oz. primanjkljaj ter prilagoditve zaradi tega?

DA   NE   NE VEM

3. Ali poznaš iz svoje okolice koga, ki ima posebne potrebe (v družini, sosedje, zunanje prostočasne dejavnosti,...)?

DA   NE   NE VEM

4. Imaš sošolca, ki ima učne težave pri matematiki in fiziki, vsi ostali predmeti mu ne predstavljajo težav. Sošolec ni ravno priljubljen v razredu. Pri matematiki ste začeli z obravnavo nove snovi, ki je ne razume. Prosi te, če bi mu v prosti uri pomagal_a razložiti, kako poteka kvadriranje števil. Kaj storiš?

- Izgovoriš se, da nimaš časa, saj greš s sošolci igrat nogomet, čeprav to ni res.
- Odkloniš mu pomoč.
- Dogovorita se, kje se dobita in mu pomagaš, da bo snov bolje razumel.

5. Sošolcem, ki med poukom odhajajo iz učilnice k učni pomoči, zavidam.

DA   NE

Utemelji svoj odgovor: _____

6. Pri geografiji si vprašan skupaj s sošolcem, ki je slaboviden. Tvoji odgovori na vprašanja so bolj obširni in natančni, vendar na koncu oba dobita isto oceno. Kaj storiš?

- Pritožim se učitelju.
- Doma staršem povem, kakšna krivica se mi je zgodila.
- Sošolcu zamerim in se z njim ne pogovarjam več.
- Vem, da ima sošolec drugačne kriterije ocenjevanja zaradi posebnih potreb, zato se z njegovo oceno ne obremenjujem.

7. Pri zgodovini imate pisno ocenjevanje znanja. Učiteljica sošolki pove, da ji zadnjih dveh nalog ni potrebno rešiti. Ko zaključite s pisanjem, sošolka nadaljuje z ocenjevanjem izven razreda. Kako se počutiš ob tem?

- Sošolki zavidam, ker ima manj nalog in še več časa za pisanje.
- Doma staršem povem, kakšne privilegije ima sošolka.
- Učitelju povem, da ni pošteno, da ima manj nalog in več časa za pisanje.
- S tem se ne obremenjujem.

8. Ali meniš, da imajo učenci s posebnimi potrebami, ki imajo individualizirane programe dela zaradi tega privilegije pri ocenjevanju znanja?

DA NE

Utemelji svoj odgovor: _____

9. Sošolce za svoj rojstni dan povabiš na zabavo za rojstni dan, na kateri bodo tudi drugi prijatelji in družina. Ali na zabavo povabiš tudi sošolca, ki je naglušen?

- DA, saj je tudi on moj prijatelj.
- NE, saj bi se mi zaradi njega drugi prijatelji smejali.
- NE, ker ne želim, da se drugi norčujejo iz njega.
- DA, vendar se na zabavi ne bi preveč ukvarjal z njim .

10. Ali bi za svojega sošolca želel katerega izmed učencev v tabeli?

Učenec, ki zelo slabo sliši in ima slušni aparat	DA	NE	NE VEM
Učenec, ki zelo slabo vidi in pri pouku uporablja povečevalno steklo za branje v učbenikih	DA	NE	NE VEM
Učenec s cerebralno paralizo	DA	NE	NE VEM
Avtističen učenec	DA	NE	NE VEM
Učenec na invalidskem vozičku	DA	NE	NE VEM
Učenec, ki ima velike težave z matematiko in fiziko	DA	NE	NE VEM
Učenec, ki zelo slabo govori in ga zelo malo razumeš	DA	NE	NE VEM
Učenec s čustveno-vedenjskimi motnjami	DA	NE	NE VEM

11. Zakaj je dobro/slabo imeti sošolca s posebnimi potrebami? V tabelo zapiši tudi svoje predloge.

Učitelji tudi od nas zahtevajo manj snovi.	DA	NE	NE VEM
Učitelji bolj poenostavljeno razlagajo učno snov, tako da jo tudi ostali hitreje razumemo.	DA	NE	NE VEM
Učitelji se preveč osredotočajo samo na tega sošolca_ko.	DA	NE	NE VEM
Ni mi všeč, ker se moram družiti z njim.	DA	NE	NE VEM
Moti me pri pouku, ker učitelja preveč sprašuje.	DA	NE	NE VEM
Pri učni snovi ne napredujemo tako hitro, kot bi lahko.	DA	NE	NE VEM
Drugo:	DA	NE	NE VEM

12. Ali meniš, da bi moral biti bolj osveščen o težavah in prilagoditvah, ki jih imajo učenci s posebnimi potrebami?

DA   NE   NE VEM

Utemelji svoj odgovor: _____

13. Kako bi na splošno ocenil svoj odnos do oseb s posebnimi potrebami? (možnih je več odgovorov)

- Osebe s posebnimi potrebami so lahko moji prijatelji.
- Oseb s posebnimi potrebami se izogibam, če se le da.
- Osebe s posebnimi potrebami dojemam kot enakopravne.
- Osebe s posebnimi potrebami spoštujem.
- Oseb s posebnimi potrebami ne želim v svoji bližini.
- Osebe s posebnimi potrebami se mi smilijo.